Eduskunnan sivistysvaliokunta
tiistai 17.09.2024 klo 12.00

Asia: VNS 4/2024 vp Kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteko

ASIANTUNTIJALAUSUNTO

Osastopäällikkö Juha Savolainen
Kehityspoliittinen osasto
Ulkoministeriö
keo-01@gov.fi

1) Koulutus Suomen kehityspolitiikan vahvuusalueena

Koulutus on Suomen kehityspolitiikan vahvuusalue ja painopiste hallitusohjelmassa ja kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteossa. Suomi keskittyy yhteistyössään erityisesti **tyttöjen koulutukseen, opettajankoulutukseen, ammatilliseen koulutukseen, vammaisten henkilöiden koulutukseen sekä kouluruokailun ja digitaalisen oppimisen** edistämiseen.

Oman koulutusjärjestelmämme kokemuksiin nojautuen Suomella on hyvät edellytykset edistää kestävän kehityksen koulutustavoitteen (SDG4) toteutumista myös globaalisti. Tätä tehdään **yhdistämällä kehitysyhteistyön ja koulutusviennin keinoja,** ja edistämällä niissä monitoimijayhteistyötä. Tällä hallituskaudella painotetaan seuraavia toimenpiteitä: **Team Finland –yhteistyötä** tiivistetään yritysten ja oppilaitosten viennin ja kansainvälistymisen vahvistamiseksi ja suomalaisten toimijoiden **osallistumista EU:n Global Gateway –aloitteeseen** vahvistetaan. Yhteistyötä jatketaan kansainvälisten koulutusalan toimijoiden kanssa, ja erityisesti **tuetaan Unicefin innovaatiotoimintaa** sekä **jatketaan maailmanlaajuisen kouluruokakoalition puheenjohtajistossa**. Yhteistyötä kansalaisjärjestöjen kanssa ja niiden tukea jatketaan.

Tuki kestävän kehityksen koulutustavoitteen edistämiseen **kanavoituu osana Suomen kehitysyhteistyörahoitusta**. Tällä hallituskaudella tukea jaetaan muun muassa monenkeskisten kanavien sekä kansalaisjärjestöhankkeiden kautta kahdenvälisten maaohjelmien vähennyttyä. Koulutussektorille osoitettavan tuen taso tulee laskemaan kehitysyhteistyömäärärahojen merkittävistä vähennyksistä johtuen.

Ukrainassa koulutus on yksi Suomen kehitysyhteistyön pääsektoreista. Tavoitteena on mm. parantaa koulujen opetuskäytäntöjä ja –ympäristöjä sekä tehdä ammatillisesta koulutuksesta houkuttelevaa. Suomella on myös avunantajakoordinaatiovastuita.

2) Moderni, kokonaisvaltaisempi kehityspolitiikka

Kehityspolitiikan osalta hallituksen kesällä julkaisemat ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko sekä kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteko **täydentävät toisiaan**. Yhdessä ne antavat vahvan, yhtenäisen viestin kehityspolitiikan roolista ulkopolitiikassa. Suomen kehityspolitiikka **perustuu YK:ssa yhteisesti sovittuihin kestävän kehityksen tavoitteisiin**. Kehitysyhteistyön painopisteet ovat naisten ja tyttöjen aseman ja oikeuksien, seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien vahvistaminen sekä koulutus ja ilmastotoimet. Suomi toimii pitkäjänteiseen ja vahvaan arvopohjaan nojaten.

Kehityspolitiikassa on pitkään ollut käynnissä **muutos avunantaja-vastaanottaja -suhteesta tasavertaisiin kumppanuuksiin**. Suomen tavoitteena on rakentaa kehittyvien maiden kanssa tasavertaisia ja kestäviä kumppanuuksia, jotka perustuvat molemminpuoliseen hyötyyn ja kunnioitukseen. Suhteita tarkastellaan aiempaa kokonaisvaltaisemmin ja samalla tuodaan esiin suomalaista toimijuutta ja lisäarvoa. Agenda koskettaa Suomen ulkosuhteita laajasti valtaosan maailman maista lukeutuessa kehitysrahoituksen piiriin.

3) Kehitysyhteistyön jatkuvuus toteutetaan keskeisten kumppanien kautta

Merkittävä osa Suomen kehitysyhteistyön määrärahoista kohdennetaan yleistukena YK:n kehitysjärjestöille sekä kansainvälisen humanitaarisen järjestelmän kautta haavoittuvimpien auttamista painottaen. Myös tuki kansainvälisille kehitysrahastoille sekä suomalaisille kansalaisjärjestöille kohdistuu merkittävissä määrin köyhimpiin maihin.

Tehtyjen sopeutusten valossa näiden **keskitettyjen rahoituspanostusten strateginen merkitys kasvaa**. Suomi vaikuttaa johtokuntatyössä kansainväliseen oikeuteen perustuvaa järjestelmää tukien.

YK-järjestelmältä edellytetään tuloksellista toimintaa ja rahoituksen kanavoitumista maatasolle valvotaan. **Yleistuki mahdollistaa profiloitumisen maatasolla Suomelle keskeisissä teemoissa**, kuten naisten poliittinen osallistuminen ja vammaisten henkilöiden oikeudet.

4) Rahoituksen laajempi vaikutus mahdollistetaan yhteistyöllä

Kehitysavun osuus kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisessa on parhaimmillaan muita rahoituslähteitä tukeva. Suomi käyttää jatkossa **osan kehitysmäärärahoistaan katalyyttisesti** kohdentaen rahoitusta yksityissektorin yhteistyön kautta maihin ja toimialoihin, joissa on mahdollista saada yritykset ja yksityinen rahoitus mukaan työhön. Työtä ei tehdä yksin Suomena, vaan osana EU:ta sekä USA:n ja muiden samanmielisten rahoittajien kanssa. Suomi edistää maatasolla kehitys- ja vientirahoituksen koordinoitua käyttöä, ja kansallisesti yhteistyön tulee olla saumatonta ulkoministeriön ja muiden Team Finland -toimijoiden kesken yrityskentän osallistamiseksi.